

ПРИНЦИП КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Брулевич В.В., кандидат юридичних наук,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8128-8023>

З початку повномасштабної військової агресії Росії проти України, увесь державний апарат і суспільство в цілому були змушені перейти до оперативного функціонування в умовах воєнного стану, що у свою чергу значно ускладнило діяльність не тільки державних органів щодо гарантування конституційних прав людини, а і діяльність адвокатури України – недержавного самоврядного інституту, що забезпечує здійснення захисту прав, свобод і законних інтересів людини як основної цінності правової держави.

Незважаючи на реалії війни, адвокати України всілякими способами пристосовуються до нових умов та продовжують забезпечувати кваліфіковане надання правових послуг, так як саме на адвокатуру покладено виконання конституційної функції захисту прав громадян, а право на захист, за Конституцією України, не підлягає обмеженням навіть під час запровадження воєнного стану. В таких надзвичайно складних умовах діяльності адвокатури однією з найбільш важливих передумов забезпечення довіри клієнта у відносинах із адвокатом є дотримання адвокатом принципу конфіденційності, оскільки робота адвоката і клієнта може будуватися лише на основі довіри.

Особливість адвокатської діяльності полягає в тому, що він одержує від клієнта відомості, які той ні за яких ситуацій не буде повідомляти іншій особі, а також іншу інформацію, яку йому належить зберігати в таємниці. Довіра до адвоката з боку клієнта може виникнути лише за умови обов'язкового додержання ним принципу конфіденційності. Конфіденційний (від лат. *confidential* – «довір'я») трактується у сучасному словнику іншомовних слів як довірчий, секретний, який не підлягає розголошенню, публікації. [1, с. 342]. Саме чужа таємниця, яка перебуває у віданні сторонніх осіб, яким вона стала відомою внаслідок виконання ними службових або професійних обов'язків, становить предмет та зміст конфіденційної інформації.

У науковій доктрині, конфіденційність як принцип адвокатури розглядається як сукупність правових положень, що визначають механізм дотримання адвокатської таємниці, захисту персональних даних особи та інших видів інформації з обмеженим доступом у процесі здійснення адвокатської діяльності, а також кваліфікаційного, дисциплінарного та інших видів проваджень у системі органів адвокатського самоврядування. На відміну від багатьох інших принципів адвокатури, принцип конфіденційності поширюється на ширше коло суб'єктів, охоплюючи не тільки адвокатів, але й помічників адвоката, стажистів адвоката, осіб, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом, а також осіб, стосовно яких припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю [2, с. 56].

На законодавчому рівні принцип конфіденційності регулюється, як законодавством України, так і міжнародними актами, які закріплюють міжнародно-правові стандарти адвокатської діяльності. Впроваджуючи вказані правові акти у свою діяльність, адвокатура України зорієнтована на діяльність адвокатур країн-членів Європейського Союзу (ЄС), у яких захист прав і свобод людини, надання правової допомоги є пріоритетними в державній політиці. Адвокатська діяльність у країнах ЄС здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів [3, с. 117].

Зокрема, у Загальному кодексі правил для адвокатів країн Європейської спільноти прописано, що особливістю професії адвоката є те, що «він одержує від клієнта відомості, які той не буде повідомляти іншій особі, а також іншу інформацію, яку йому належить зберігати в таємниці. Довіра до адвоката може виникнути лише за умови обов'язкового додержання ним принципу конфіденційності. Таким чином, конфіденційність є першорядним і фундаментальним правом та обов'язком адвоката» [4].

У Загальних принципах правової професії, прийнятих Міжнародною асоціацією юристів 20 вересня 2006 року, зазначається про принцип «конфіденційності/професійної таємниці». Правник завжди повинен зберігати конфіденційність і йому повинна бути надана можливість захищати її щодо поточних справ чи колишніх клієнтів, якщо інше не вимагається чи не дозволено законом, або, якщо це дозволено, рішенням клієнта [5].

Правила адвокатської етики також зобов'язують зберігати конфіденційність будь-якої інформації, зокрема, будь-якої інформації стосовно клієнта, зокрема щодо його особи або інших осіб у процесі

здійснення адвокатської діяльності. Таким чином, до такої інформації належить і та, що свідчить про факт звернення особи до адвоката. При цьому варто брати до уваги, що під час консультативної діяльності клієнт змушений інформувати адвоката (фактично чужу людину) стосовно обставин власного приватного життя. [6, с. 35].

У національному законодавстві, принцип конфіденційності ґрунтується у першу чергу на конституційних нормах, що зазначені в ст. 32 Конституції України, а саме те, що ніхто не може зазнавати втручання в особисте і сімейне життя, крім випадків, які передбачені Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [7].

Закон України «Про інформацію», що регулює відносини щодо одержання і поширення інформації, у ст. 21 закріплює, що конфіденційною є інформація про фізичну особу, інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, а також інформація, визнана такою на підставі закону. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, якщо інше не встановлено законом [8].

Окрім того, норми щодо конфіденційності містяться в ч. 1 ст. 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в якому одним з принципів професійної адвокатської діяльності в Україні проголошується принцип конфіденційності. Ґрунтовний аналіз вказаного закону, дозволяє дійти висновку, що складовою принципу конфіденційності є дотримання адвокатської таємниці. Відповідно до ст. 22 Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність», адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності [9]. Дослідження змісту тексту присяги адвоката України, визначеної ст. 11 вказаного закону, також дає можливість підкреслити один з його ключових обов'язків – дотримання принципу конфіденційності.

Отже, аналізуючи вище викладене, можна констатувати, що основою адвокатської діяльності є принцип конфіденційності, який відповідно до норм міжнародних документів, національного законодавства, внутрішніх нормативних актів та професійних стандартів є професійним правом та обов'язком адвокатів усієї міжнародної спільноти. Відносини, які виникають між адвокатом та клієнтом, повинні бути довірчими, а принцип конфіденційності спонукає адвоката до поведінки, яка формує довірчі відносини в межах виконання доручення, забезпечує довіру клієнта, зобов'язує адвоката дотримуватись адвокатської таємниці, не розголошувати інформації, отриманої у зв'язку із наданням клієнтові правової допомоги.

Головною метою реалізації принципу конфіденційності є забезпечення довірчих відносин між клієнтом та адвокатом. Суть питання полягає в тому, що клієнт змушений інформувати фактично чужу людину (адвоката) про обставини свого приватного життя, які не завжди носять позитивний характер. Проте, без повної поінформованості неможлива адекватна правова допомога, тому фактично даний принцип поряд з принципом незалежності адвокатської діяльності виступає фундаментом професії захисника. Помилки в його регулюванні чи реалізації спричиняють шкоду не тільки клієнту, адвокату, але й суспільству в цілому. Забезпечення захисту довірчих відносин між адвокатом та клієнтом покладається на державу.

Бібліографічний список:

1. Загальний кодекс правил для адвокатів Європейського Співтовариства: 3 прийнятий на пленарній сесії ради адвокатських об'єднань та спілок адвокатів Європи 28 жовтня 1988 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text

2. Іваницький С.О., Іваницька В.В. Конфіденційність як основоположний принцип організації та діяльності адвокатури. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2021. № 2. С. 55-59.

3. Бандурка С.С. Адвокатура України на сторожі закону: монографія. Харків: Майдан, 2021. 224 с.

4. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, прийнятий делегациєю дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 року.
URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_343

5. General principles for the legal profession: adopted by the International Bar Association on 20 September 2006. London: International Bar Association, 2013. 3 p.

6. Коломійчук В.О. Реалізація принципу адвокатської таємниці при здійсненні адвокатом консультативної діяльності. *Вісник АПСВТ*, 2016, № 3-4. С. 35-40.

7. Конституція України від 28 червня 1996 р.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

8. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. 650 с.

9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 17.

УДК: 711.438:631.1.016

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Гуторова О.О., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4705-5482>

Кравченко М.С., здобувач першого рівня вищої освіти,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Накопичений потенціал зростання, своєчасні управлінські рішення, а також вплив зовнішніх факторів зумовили прискорений розвиток аграрного сектора в нашій країні. Однак поряд з цим все більш очевидними стають проблеми сільських територій, без вирішення яких неможливо в подальшому стійко ефективно розвивати аграрний сектор економіки [1].

Проблема забезпечення сталого розвитку сільських територій є комплексною, оскільки вона повинна вирішуватися на основі зближення нормативно-правової бази, інформаційних технологій, технологій управління великими суб'єктами господарювання. Система нормативно-правового регулювання розвитку сільських територій представлена різними видами нормативно-правових актів і є однією із способів управління та інституціоналізації сфер управління.

Під економічною категорією «сталій розвиток сільської території» слід розуміти процес безперервного підтримання оптимальної пропорційності в розвитку відтворення території з урахуванням її місця і ролі в забезпеченні рівня і якості життя сільського населення. У цьому визначенні ми орієнтуємося на оптимальну